

**MUHU VALLA 2013. AASTA
MAJANDUSAASTA ARUANNE**

Nimetus	Muhu Vallavalitsus
Aadress	Muhu vald Liiva küla Saare Maakond
Telefon	45 30 672
E-post	vald@muhi.ee
Interneti kodulehekülje aadress	www.muhi.ee
Majandusaasta algus	01.01.2013.a.
Majandusaasta lõpp	31.12.2013.a.
Audiitor	OÜ Audit EG Enda Rüütel

Sisukord

MUHU VALLA 2013. AASTA TEGEVUSARUANNE	4
Muhu vald kui kohaliku omavalitsuse üksus.....	4
Ülevaade Muhu Vallavalitsuse tähtsamatest finantsnäitajatest	8
Ülevaade üldisest majanduskeskkonnast.....	9
Töötuse näitajad vallas ja maakonnas	10
Ülevaade arengukava täitmisest	10
Arengusuunad järgnevatiks aastateks	15
RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANNE	16
Bilanss	16
Tulemiaruanne	18
Rahavoogude aruanne.....	19
Netovara muutuste aruanne	21
Eelarve täitmise aruanne 2013. aastal.....	22
Lisa 1 Raamatupidamise aastaaruande koostamisel kasutatud arvestuspõhimõtted	24
Lisa 2 Raha ja selle ekvivalendid	29
Lisa 3 Maksu-, lõivu- ja trahvinõuded ning trahvitulud.....	29
Lisa 4 Muud nõuded ja ettemaksed	30
Lisa 5 Osalused sihtasutustes ja sidusettevõtetes	31
Lisa 6 Pikaajalised finantsinvesteeringud.....	31
Lisa 7 Materiaalne põhivara	32
Lisa 8 Võlad tarnijatele ja töövõtjatele.....	34
Lisa 9 Muud kohustused ja saadud ettemaksed.....	34
Lisa 10 Laenukohustuse jaotus järelejäänud tähtaja järgi	36
Lisa 11 Kaupade ja teenuste müük	38
Lisa 12 Saadud toetused	39
Lisa 13 Muud tegevustulud	42
Lisa 14 Antud toetused	42
Lisa 15 Tööjõukulud.....	44
Lisa 16 Majandamis- ja muud kulud	45
Lisa 16a Finantstulud ja –kulud.....	47

Lisa 17 Seotud osapooltega tehtud tehingud	48
Lisa 18 Selgitused eelarve täitmise aruande kohta	49
RESERVEFONDI KASUTAMISE ARUANNE.....	50
MAJANDUSAASTA ARUANDE ALLKIRI	52
SÕLTUMATU VANDEAUDIITORI ARUANNE	53
VALLAVALITSUSE OTSUS ARUANDE HEAKSKIITMISE KOHTA	54

MUHU VALLA 2013. AASTA TEGEVUSARUANNE

Muhu vald kui kohaliku omavalitsuse üksus

Muhu vald hõlmab suuruselt Eesti kolmanda saare Muhu ning seda ümbritsevad laiud. Valla pindala on kokku 206,12 km². Muhu on Saaremaaga püsiühenduses Väikese väina tammiga, mandrist eraldab Muhu saart keskmiselt 7 km laiune Suur väin.

Valla rahvastikuregistri järgne rahvaarv seisuga 1. jaanuar 2013.a oli 1908, sh on püsiasiustusega väikesaarte hulka loetaval Kesselaiul aastaringelt üks pere – kaks inimest. Peale 1994.a on rahvaarv aasta-aastalt järjest kahanenud, kuid nii 2011 kui 2012 jooksul kasvas rahvastikuregistri andmete alusel 2 inimese võrra, kuigi loomulik iive on jätkuvalt negatiivne.

Muhus on tihe külaasustus – 52 küla ja valla keskses Liiva külas elab 189 elanikku. Üle 100 elaniku elab veel Hellamaa ja Nõmmküla külades.

Suurimaks tööandjaks on vald oma hallatavate asutustega.

Muhu vallavalitsus koosseis:

Allüksuse nimetus	Töötajate keskmine arv 2013.a. (taandatuna täistööajale)	Töötasude kogusumma 2013.a.
1.Muhu Põhikool (k.a. spordihall)	30,76	237 005
2.Vallavalitsus	11,62	118 323
3.Lasteaed	13,37	87 805
4.Eakate Hooldekodu	11,36	67 886
5.Kommunaalamet	11,18	62 865
6.Muuseum	5,57	34 763
7.Hellamaa Külakeskus	3,65	23 496
8.Raamatukogud	2,00	13 542
9.Noortekeskus	1,50	11 921
10.Valla buss	1,08	10 382

11.Volikogu	0,53	6 762
12.Infoleht	0,50	2 940
13.Valla teed	0,31	1 912
14.Vallaarst	0,10	304
KOKKU MUHU VALLAVALITSUS	93,53	679 906

Keskmine töötasu kuus 2013.aastal oli **606** eurot (2012.aastal oli **557 eurot**).

Teised tööandjad kokku pakuvad Muhus üle 320 töökoha.

Ettevõtlus on Muhu vallas küllalt mitmekesine – tegutsevaid äriühinguid oli 2013.a. seisuga üle 40. Muhusse registreeritud ettevõtetest on suurimad tööandjad OÜ Kehte, OÜ Muhu Puidukoda. Väljaspool Muhu valda registreeritud ettevõtetest annavad muhulastele enam tööd Saaremaa Tarbijate Ühistu, HT Laevateenindus OÜ ja Muhu Farmid OÜ. Peale Muhu Vallavalitsuse oli suurim tööandja Kehte OÜ.

Muhu tehniliste infrastruktuuride hulka kuuluvad teed, sadamad, joogi-ja reovee ning kaugküttesüsteemid, elektri- ja sidevõrgud. Muhu vallas on 2013.a. alguse seisuga 80,4 km riigimaanteed (nendest 49,7 km mustkattega), 72,9 km vallateid ja 54,1 km lepinguga avalikus kasutuses olevaid erateid.

Omavalitsusüksuse ülesanded ja pädevus on sätestatud kohaliku omavalitsuse korralduse seaduses (KOKS § 6). Muhu vald otsustab ja korraldab neid kohaliku elu küsimusi, mis on talle pandud seadustega või ei ole seadusega antud kellegi teise otsustada ja korraldada. Valla täita on riiklikud kohustused, mis on talle pandud seadustega või mis tulenevad selleks volitatud riigiorgani ja Muhu Vallavolikogu vahelisest lepingust.

Muhu valla ülesanneteks on: korraldada Muhu vallas sotsiaalabi ja –teenuseid, vanurite hoolekannet, noorsootööd, elamu- ja kommunaalmajandust, veevarustust ja kanalisatsiooni, territoriaalplaneerimist ning valla teede korrashoidu. Samuti korraldada valla koolieelse lasteasutuse (Muhu Lasteaed), põhikooli (Muhu Põhikool koos spordihalliga), raamatukogude (Liiva ja Hellamaa), Hellamaa Külakeskuse, Muhu Muuseumi, noortekeskuse ja eakate hooldekodu ülalpidamist.

2013 aasta sügisel alustas Muhu Põhikoolis õppetööd 96 õpilast. Muhu Põhikooli pedagoogilisse kollektiivi kuulus 21 õpetajat kasvatajat (õpetamisega tegeleb 17 õpetajat) Lisaks on veel pikapäeva kasvatajad, ringijuhid ja tugiteenuse osutajad (logopeed, õpiabi rühma õpetaja, sotsiaalpedagoog) Kool kasutab oma töös e-kooli. 2013/2014 osalesid õpilased erinevatel olümpiaadidel, konkurssidel, võistlustel. Väga häid tulemusi saavutasid õpilased õpioskuste, geograafia ja matemaatika olümpiaadidel, Nuputa võistlusel nii maakonnas kui vabariigis, pranglimise võistlusel, vabariiklikul mõttespordi olümpiaadil kabes ja males. Kooli õppetegevust toetasid koolis toimuvad huviringid. Töötas 18 erinevat huviringi. Iga õpilane sai endale valida sobiva huvitegevuse. Tulenevalt hariduslikest erivajadustest said õpilased tugiteenuseid.

Sel õppeaastal sai rohkem tähelepanu pööratud infotehnoloogia kasutamisele õppetöös. Edukalt osaleti pranglimise võistlusel , online kabe-male. Õpetajad kasutasid Miksikese keskkonda.

Lasteaias töötas kolm rühma ja keskmiselt oli lasteaia nimekirjas 2013.a. 48 last, keda juhendas 5 õpetajat ja 3 õpetaja abi. Suvekuudel pakub lasteaed teenust ka siin alaliselt mitte elavatele lastele. Kokku oli neid lapsi 3. Lisaks igapäevasele õppetööle toimus 2013 a. rida huvitavaid traditsioonilisi ettevõtmisi nagu talvine metsaelanike toitmise päev, rahvakalendri tähtpäevade tähistamine, külaskäigud Muhu Muuseumisse ja muuseumitöötajate külaskäigud lasteaeda, tüdrukute- ja poistenädalad, emakeelepäev vanavanematega, emadepäev, isadepäev, jne. Muhu valla töötajaid oleme meeles pidanud valla sünnipäeval ja EV sünnipäeval. Lapsed osalesid ka 2013.aastal Orissaares toimival Saaremaa lasteaedade spordipäeval ning aitasime kaasa ka selle korraldamisel.

Lasteaed teeb igal aastal koostööd erinevate valla allasutustega – Muhu Muuseum, Hooldekodu, Muhu Põhikool, Liiva raamatukogu, Noortekeskus. Eriti tihedalt on ühistegemisi Muhu Muuseumiga. Selle koostöö põhieesmärk on tutvustada lastele, kus on nende juured s.t. kuidas elasid ja millega tegelesid vanasti nende esivanemad. Toimusid ka traditsioonilised väljasõidud Muhu erinevatesse paikadesse ja Kuressaare Lossi ning laevasõit Suurel väinal.

2013.a toimus lasteaia riiklik järelvalve, mille käigus jälgiti meie tööd erivajadustega lastega ja õpetajate koolitamise korraldust. Lõpphinnang meie lasteaia tegemistele oli positiivne ja ettepanekuks oli lasteaiale uue arengukava koostamine, kuna eelmine oli kohe lõppemas.

Muhu Noortekeskus oli seotud projektiga „Bändi kool“ ja YoBaNa. Tegutsesid ringid – motoring, stuudio MSN, noorteka spordihalli trenn ja trummiring. Nagu eelnevatel aastatel, toimus ka 2013 aastal töömalev (kokku 20 päeva ehk neli nädalat). Sügisel töötas noortekeskuse veebiraadio - "Muhu Raadio".

2013.a. suvel korraldas noortekeskus ürituse nimega "Muhu tänavatantsu päevad." Toimusid võrri ja bit-bike võistlused (Muhu Noorte Motoring), samuti käidi võistlemas mandril.

Toimusid traditsioonilised üritused (trumminädal, teatrinädal, noorteka sünnipäev ja lastekaitsepäev jne) Koostöös Kinobussiga korraldas noortekeskus 2013.a filmide näitamist nii noortekeskuses, kui ka Hellamaa külakeskuses.

Noortekeskuses on peale juhataja 2013.aastal tööl ka 0,5 kohaga noorsootöötaja. Viidi läbi noorsootöö kvaliteedi uuring.

Liiva raamatukogul oli 2013.a. lugejaid 333 (sellest põhikooliealisi ja väiksemaid lapsi 81), külastusi 4692 (sellest laste külastusi 1207), laenutusi 8818 (sellest lastele 963), registreeritud infopäringuid 49, korraldati 9 näitust, 16 väljapanekut ja 8 üritust. Üritustel osalenute arv oli 116. Raamatukogu kasutab raamatukoguprogrammi RIKS ja alates 2008.a. sügisest laenutatakse raamatuid elektrooniliselt, 2013.a. jaanuarist alates laenutatakse elektrooniliselt ka ajakirju (2011.aasta numbritest alustades). Raamatukogus on 2001.a. alates 3 arvutiga

avalik internetipunkt, selle külastajaid on iga päev, kuid külastatavuse üldarv on vähenenud arvutite ja internetiühenduse laialdase leviku tõttu.

Hellamaa raamatukogus oli 2013.a. 210 lugejat, (neist lapsi 49), kes külastasid raamatukogu 2612 korral (neist laste külastusi 354). Raamatute ja perioodika kojulaenutuste arv oli 8160, (neist laste laenutusi 783). Raamatukogu avalikku internetipunkti teenuseid kasutatakse peamiselt printimisel, paljundamisel ja skannerimisel, sest paljudes kodudes puudub paljundustehnika. Osavõturohkemad üritused olid Albert Uustulndi mälestusüritus "Albert ei unune" ja kohtumine toitumisterapeut M. Blossfeldiga, kes tutvustas oma raamatut ja esines vastava loenguga. Kui 2012.a. päris lõpus osteti elektronlaenutuse programm RIKS, siis 2012 aastal toimus fondi sisestamine, mis jätkub veel sel aastal. Raamatukogu ruumides asendati vanad amortiseerunud aknad uute pakettakendega.

Hellamaa Külakeskuses ja sealses kogukonnaköögis toimusid erinevad toidualased koolitused ja õpitoad. Kogukonna köögi eesmärgiks on väiketootjate ettevõtluse edendamine erinevate kursuste ja koolituste korraldamine. Samuti saavad kööki kasutada valla elanikud oma ürituste korraldamiseks.

Jätkuvalt kasutavad külakeskuse ruume käsitööringid ja pensionäride ühendus „Käekoatsad“. Külakeskuse juurde on moodustatud Muhu-Hellamaa Maanaisteselts, mis tegeleb käsitöö, kodunduse, kokanduse ja koduloo edendamisega

Vahetati külakeskuse 1.korruse seni vahetamata aknad.

Muhu Muuseumi hoonetes ja territooriumil teostati järgmised remonditööd: Tooma talu rehielamu katuse harjamine, haljasalade korrastamine peale elektrimaakaablite paigaldamist, kiikede ja istepinkide valmistamine ning paigaldamine muuseumi territooriumile, Eemu veski remonttööd, moodsa kuivkäimla ehitus, kiviaedade parandamine. Lisaks otsiti veel rahastusvõimalusi ja kirjutati rahataotlusi Koguva magasiaida ehituse alustamiseks ja Tooma veski remondiks.

Aktiivselt jätkati muuseumi eksponaatide kirjelduste sisestamist üleriigilisse infosüsteemi MUIS, alustati fotokogu, digiteerimisega. Kogusid täiendati ostude ja annetustega. Selleks korraldati kogumisekspeditsioone Muhu külates.

Ajutiste näituste arvu võrreldes viimaste aastatega vähenes 15 näituseni, kuid see-eest täiendati oma kodulehekülge virtuaalnäitustega ja aktiivselt oli kasutuses virtuaalne infokiosk.

Trükiseid anti välja 1– „Muuseum Sõgedate külas. Muhu Muuseum 40“ , heliplaate 1 – „Muhumurdelised unejutud ja -laulud“

Põhisündmused muuseumis aastal 2013 olid: Juhan Smuuli 91.sünniaastapäev, Muuseumiöö, Muhu Muuseumi 40.sünnipäev, suvesimmanid, lõõtsamuusika ja metalmuusika kontserdid ja Muinastulede öö.

Muhu Muuseum on jätkuvalt tuntud nii Eestis kui mujal maailmas. Külastajate arv 2013. aastal oli 13 932, mis on vähem kui 2012.aastal.

Vaatamata külastajate arvu mõningasele vähenemisele, teenis muuseum tulu piletimüügist ja teenustelt 37424€ , mis on 2125€ rohkem kui 2012. aastal. Muuseumi tuludest 57% oli omateenitud tulu, ülejäänud Kultuuriministeeriumi tegevustoetus ja toetus Kultuurkapitalilt.

Spordiringid tegutsesid Muhu Spordihallis. Aktiivsem osavõtt oli võrkpallitreeningutest. Aktiivselt tegutsesid lauatennise harrastajad ning kasutati jõusaali. Kord nädalas on muhulastel võimalus käia valla bussiga käia Leisis ujumas. Jätkus Muhu Jooksu traditsioon.

Aktiivselt tegutsevad Muhus erinevad MTÜ'd ja külaseltsid, milliseid registri andmetel on üle 20. Vald toetab nende tegevust läbi valla eelarve, millest on võimalik taotleda toetust nii kultuuriüritusteks kui külade arendamiseks.

Ülevaade Muhu Vallavalitsuse tähtsamatest finantsnäitajatest

	2013.a.	2012.a.	2011.a.	2010.a.	2009.a.
Bilansi näitajad					
Varad aasta lõpus	6 780 160	4 922 263	4 991 914	5 176 724	5 270 028
Kohustused aasta lõpus	772 216	251 462	253 463	320 335	460 422
Netovara aasta lõpus	6 007 944	4 670 801	4 738 451	4 856 389	4 809 606
Tulemiaruaude näitajad					
Tegevustulud	3 479 942	1 690 658	1 669 726	1 798 267	1 988 202
sh. tulud, millest on maha arvatud sihtfinantseerimine	1 340 722	1 194 968	1 122 255	1 153 716	1 074 818
Tegevuskulud	2 143 672	1 799 103	1 744 183	1 748 221	1 849 260
Tulem	1 332 442	-112 577	-80 525	45 532	140 451
Muud näitajad					
Põhivara investeeringute maht	1 921 514	177 478	254 342	331 596	640 480
Likviidsus*	1,12	2,3	3,4	2,8	2
Lühiajaline maksevõime**	1,12	2,3	3,4	2,8	2
Kohustuste osakaal varadest	11,4	5,1	5,1	6,2	8,7
Laenukohustuste osakaal varadest	5,6	3,5	3,7	4,4	5

Põhitegevuse tulem***	247 781	124 562	101 500	194 521	175 164
Netovõlakoormus****	282 971	-22 776	-68 621	-56 879	16 118

*Likviidsus - likviidsed varad / lühiajalised kohustused

**Lühiajaline maksevõime - käibevara / lühiajalised kohustused

***Põhitegevuse tulem – põhitegevuse tulude ja kulude vahe, täpsem arvestusmetoodika on kehtestatud vastavalt KOFS § 32 lõikele 4 rahandusministri määrusega; piirmäär on vastavalt KOFS § 33 null (st. ei tohi olla negatiivne)

****Netovõlakoormus – KOFS § 34 alusel arvestatud kohustuste ja KOFS § 36 alusel arvestatud likviidsete varade vahe, täpsem arvestusmetoodika on kehtestatud vastavalt KOFS § 32 lõikele 4 rahandusministri määrusega; piirmäär 2013.aastal on 60% põhitegevuse tuludest. Muhu Vallavalitsuse netovõlakoormuse % on 16,51.

Ülevaade üldisest majanduskeskkonnast

2013. aastat iseloomustab Eesti majanduskasvu aeglustumine. Kui I kvartalis suurenes SKP võrreldes 2012. aasta sama perioodiga 1,3%, siis IV kvartalis 0,3%. Kokku kasvas Eesti SKP 2013. aastal 0,8%, mis oli viimase nelja aasta väikseim tõus.

2013. aastal oli SKP jooksevhindades 18,4 miljardit eurot. Olulise panuse SKP kasvu andis kaubanduse tegevusala kasv. Kui aasta esimeses kolmes kvartalis toimus see peamiselt hulgikaubanduse lisandväärtuse kasvu tõttu, siis IV kvartalis oli suurim mõjutaja jaekaubanduse lisandväärtuse suurenemine. Lisaks panustasid SKP kasvu enim töötleva tööstuse ning info ja side tegevusalad. Töötleva tööstuse suurenemist toetas toodangu ekspordi kasv, samuti suurenes töötleva tööstuse toodangu müük kodumaisele turule.

Sisemajanduse nõudlus kasvas 1,5%, mõjutatuna enim kodumajapidamiste lõpptarbimiskulutuste suurenemisest. Lõpptarbimiskulutused kasvasid eelkõige vaba aja ja kultuurikaupade ning -teenuste, samuti toidukaupade ja alkoholita jookide tarbimise tõusu tõttu. Kapitali kogumahutus kasvas hinnamõjusid arvesse võttes 1%. Kuigi valitsemissektori investeeringud vähenesid kogu 2013. aasta vältel, siis ettevõtete sektori investeeringud kasvasid 9%. Ehkki sisenõudlus kasvas kiiremini kui SKP, olid lõpptarbimiskulutused, kapitali kogumahutus ja varude muutus kokku siiski toodetud SKP-st väiksemad. Aastavõrdluses oli toodetud SKP suurem kui sisenõudlus viimati 2008. aastal.

Vaatamata langusele kahes viimases kvartalis suurenes kogumajanduse kaupade ja teenuste eksport hinnamõju arvestades 2013. aastal 2012. aastaga võrreldes 1,8%. Kaupade ja teenuste sissevedu kahanes 2013. aasta viimases kvartalis võrreldes aasta varasemaga, kuid kokku tuli

2013. aastal aastakasvukuks 2,6%. Enim mõjutas Eesti väliskaubandust positiivselt elektroonikaseadmete sisse- ja väljaveo kasv.

Netoeksporti ehk kaupade ja teenuste ekspordi ja impordi vahe oli aasta kokkuvõttes positiivne. Netoeksporti osatähtsus SKP-s oli 0,8%, mis oli aastavõrdluses viimase kahe aasta parim näitaja.

Statistikaameti töajõu-uuringu andmetel kasvas hõive 2013. aastal 6000 inimese ehk ühe protsendi võrra. Töötuse määr oli aasta lõpus 8,7 protsenti, mis on madalam aastatagusest, kuid hooajalistel põhjustel kõrgem kui kolmandas kvartalis.

Töötuse näitajad vallas ja maakonnas

Töötute osakaal on vähenenud nii maakonnas (836 töötut) kui ka vallas. 2013. aasta lõpu seisuga on Muhu vallas 46 töötut, mis on võrreldes 2012. aasta sama ajaga 7 inimese võrra vähem. Langustrendis on ka toimetulekutoetust saavate perede arv, langedes 2012 aasta keskmiselt 10 perelt 7-le perele 2013. aastal.

Ülevaade arengukava täitmisest

2013.a. koostati uus Muhu valla arengukava aastateks 2014-2020, mille Muhu Vallavolikogu kinnitas oma 18.12.2013.a. määrusega nr 3. „Muhu valla arengukavast 2007-2013” ja Muhu Vallavolikogu 27.09. 2012.a.määrusest nr.77 „ Muhu valla arengukava kehtivuse perioodi pikendamine ja Muhu valla arengukava aastateks 2007-2017 redaktsiooniline muutmine”. Arengukavas käsitletakse järgmisi tegevusvaldkondi:

- Tehniline infrastruktuur, loodus- ja muinsuskaitse
- Haridus
- Sotsiaalhoolekanne ja tervishoid
- Vaba aeg, kultuur ja sport
- Külaelu ja kodanikualgatuslik ühistegevus
- Ettevõtlus
- Kesselaid
- Valla juhtimine

1. Tehniline infrastruktuur, loodus- ja muinsuskaitse

Eesmärk 1: Avalikud vallateed on heas korras ja külavahelistel lõikudel tolmuwab.

Mustkatte alla viidi Hellamaa kalmistu parkla ja pinnati kalmistu juurdesõidu tee, Hellamaa Külakeskuse parkla, Liiva külavahetee ja kahe Liiva korterelamu esised teed. Kokku ehitati mustkatet või pinnati 2013.a. ligikaudu 2000m² teid ja parklaid.

Suuremamahulised kruusakatete taastusremondid teostati Suuremõisa, Rässa, Kapi ja Kallaste teedel. Teetruubid paigaldati Linnuse, Rässa ja Soonda külateedele. Tolmutõrjet teostati vallale kuuluvatel teedel ca 7 km. ulatuses.

Eesmärk 2: Liival, Piiril, Hellamaal ja Nõmmkülas on nõuetekohane ühisveevärk ja ühiskanalisatsioon ning tuletõrje veehoidlad.

Vastavalt sõlmitud lepingule haldab ühisveevärki ja –kanalisatsiooni ning pakub vastavat teenust AS Kuressaare Veevärk. Joogivee kvaliteet ja suublasse juhitava reovee kvaliteet vastavad kehtestatud normidele.

Jätkus tuletõrje veehoidlate inventeerimine ja korrastamine ning tähistamine. Valmis uus veehoidla koos uue Muhu Hooldekeskusega.

Eesmärk 3: Jäätmehooldus Muhu vallas vastab jäätmeseadusele.

Vastavalt läbiviidud konkursile teostab alates 01.juulist 2011.a. Muhu ja Ida-Saaremaa valdades korraldatud jäätmevedu Ragn-Sells AS

Eesmärk 4: Muhu nii põhja- kui lõunarannikul on sadamaseadusele vastavad paadi- või külalissadamad, avalikus kasutuses lautri- ja ujumiskohad rahuldavad elanike vajadusi.

Muhu vald võttis 2010.a.rendile põhjarannikul kaks sadamat - Võrkaia ja Kallaste.

Eesmärgiks oli kalasadamate väljaarendamine kalandustegevuse jätkumiseks ja tootmise arenduseks.2012.a. sai PRIA poolt rahastamisotsuse Kallaste kalasadama rekonstrueerimistööde I etapp. Kavandatud tööd teostati 2013.a. jooksul ning tööde käigus süvendati akvatoorium, rekonstrueeriti kai ja rajati slipitee.

Eesmärk 5: Liiva kaugküttesüsteem varustab kindlalt ja mõistliku hinnaga valla hallatavaid asutusi ja korruselamuid.

Kaugküttesüsteemis kasutatakse kütusena ainult Muhu saarelt varutud hakkpuitu. Palju hakkepuiduks hakitud võsa on Muhu Valla Kommunaalamet varunud heakorrastustööde käigus erinevatelt objektidelt. Lisaks eraisikutelt saadud võsa. 2013.aastal tarvitati Liiva katlamajas 2200m³ hakkepuitu. Tänu eelmistel aastatel tehtud mahukatele investeeringutele trassidele ja kateldele on tagatud soojavarustuse stabiilsus. Vähenenud on soojakaod süsteemis. Olemasolevale süsteemiga liitus Muhu Hooldekeskus. Muhu valla kaugküttesüsteemi toimimist kajastati hea näitena ETV saates „Metsapeatus“ ja Euroopa projekti SF Energy Invest raames välja antud brošüüris, mis tutvustas struktuurifondide kaudu kaasfinantseeritud edukaid säästva arengu projekte.

Eesmärk 6: Loodus-ja kultuuripärand on hoitud ning huvilistele ligipääsetav.

Jätkusid arutelud 7 miljöövärtusliku küla (Igaküla, Paenase, Külasema, Lõetsa, Võiküla, Rässa, Suuremõisa) teemaplaneeringu koostamise teemadel, eesmärgiga säilitada Muhu ajalooliselt kujunenud eripära säilitamine, täpsustada valla üldplaneeringuga määratletud külade kaitse- ja kasutamistingimusi ning määrata täpsemad reeglid ehitustegevuse korraldamiseks lähtudes konkreetse küla olukorrast ja ettepanekutest.

2. Haridus

Eesmärk 7: Lasteaed võimaldab kõigile lastele heatasemelise alushariduse ja perede vajadustele vastava paindlikult korraldatud lastehoiu.

Jätkati lasteaia hoone ja ruumide rekonstrueerimist. 2013.aastal rekonstrueeriti viimase, III rühma mängu- ja magamisruumid.

Eesmärk 8: Põhikool võimaldab jätkuvalt head ja kaasaegset haridust.

Kaasajastati arvutiklass, uuendati õpetajate arvutiparki.

Eesmärk 9: Muhus on kohapeal võimalused osaleda elukestvas õppes.

Täiskasvanuhariduse valdkonnas jätkati erinevate kursuste, teabepäevade ja koolitustega Hellamaa külakeskuses, Muhu Põhikoolis ja Muhu Muuseumis.

3. Sotsiaalhoolekanne ja tervishoid

Eesmärk 10: Tagatud on sihtrühmade vajadustele vastava sotsiaalhoolekandeteenuse osutamine nii vanuritele, puuetega inimestele kui abivajavatele peredele.

Muhu ja Ida-Saaremaa hooldekodu ehitustööd kulgesid 2013.a plaanipäraselt ja hoone võeti vastu 2013.a. detsembri lõpus. 2014.a. alguses jätkus hoone sisustamine mööbli ja hooldusvahenditega ning 01.04.14 alustas hoolekandeteenuse osutamist Muhu Hooldekeskuse SA.

2013 aasta oktoobrist töötab Muhu vallas lastekaitsetöötaja (arvestuslik koormus 0,5)

Eesmärk 11: Toimub tervise edendus ja vanurite koduõendus abi.

Toimunud on erinevad üritused ja koolitused terviseedenduse teemadel – Südamenädal, terviseloeng lapsevanematele. Toimib koduõendus ja -hooldusteenus.

4. Vaba aeg, kultuur ja sport

Eesmärk 12: Muhus toimub senisest enam suuri rahvapidusid ja kultuuriüritusi, spordi- ja kultuuriharrastustega tegelejate arv on suurenenud.

Muhu vallas tegutses kuus ringi, kes harjutasid erinevates valla ruumides. Tantsurühmadest naistantsurühm „Tokkroes“, nänne rühm „Ätses“ ja segarühm. Muudest kollektiividest tegutses Muhu segakoor, meesansambel, akordionistide ansambel.

Kultuuritegevust rikastavad ka aktiivsed külaseltsid. Siin võiks esile tõsta Külasema külaseltsi folkloorirühma tegevust.

2013.aastal alustati Hellamaa laululava projekteerimisega ja ehitati välja elektriliitumine Jaanitule kinnistule (Hellamaa spordiväljakule)

Rahvaspordiüritusena jätkati Muhu Jooksu korraldamist ning XI Muhu Jooksul püstitati uus osavõtjurekord, kui erinevatel distantsidel osales üle 300 osavõtja.

Eesmärk 13: Muhu pärandkultuur on ühiskondlikult tunnustatud ning avaldub nähtaval kujul elulaadis ja elukeskkonnas.

Jätkusid hooldus- ja remonditööd Muhu Muuseumi hoonetes, parandati eksponaatide säilitustingimusi, restaureeriti valik väärtuslikemaid tekstiil- ja puitesemeid.

Jätkati ka raadio ja trükimeedia vahendusel Muhu uudiste kajastamisega kohalikus murdes ning murdevõistlustega.

5. Külaelu ja kodanikualgatuslik ühistegevus

Eesmärk 14: Külakogukonnad ja kodanikuühendused on suutelised enda eest seisma ja teevad vallaga koostööd soodsa elukeskkonna loomiseks külades.

Vald toetas jätkuvalt läbi seltsitegevuse korra ja selleks vallaeelarves ettenähtud vahendite abil külade ühisürituste läbiviimist ja spordiplatside ning küla ühisrajatiste ehitamist. Aktiivne oli osalemine „Teeme Ära” talgupäevadel.

6. Ettevõtlus

Eesmärk 15: Põllumajandus ning kalapüük on saanud jätkusuutlikuks, suutes toimida püsitoetusteta.

Muhu vald jätkas tegevust MTÜ Saarte Kalandus liikmena. Kallaste kalasadama rekonstrueerimistööde I etapi tööd said 2012. aastal PRIA-poolse rahastamisotsuse, tööd teostati 2013. aastal.

Eesmärk 16: Töökohtade koguarv Muhus on kasvanud, sh on lisandunud vähemalt 50 aastaringset töökohta.

Jätkus nii Muhu valla kui ka erasektori poolt pakkumisel olevate potentsiaalsete arendusalade tutvustamine maakondlikus investorteeninduse andmebaasis. Muhu valla kodulehel kuvati lisaks arendusaladele ka infot tööpakkumiste kohta valla territooriumil.

Eesmärk 17: Muhu on tuntud kui kohalikule kultuuri ja looduspärandile toetuv vääristurismi sihtkoht.

Jätkus töö Muhu kohaliku kultuuri ja looduspärandi tutvustamiseks. Märtsis viibis Muhus Rootsist pärit moe- ja kodutekstiili looja Gudrun Sjödéni, kes pildistas siin üles oma 2014. a talvekollektsiooni. Kataloogis olid esikohal Muhu ja sellega seonduvad kujundid-detailid: vanad ukсед, mustrid, tuulikud, kiviaiad, katused jms. Kataloogis anti ka ülevaade, kus pildid on tehtud, mis aitas oluliselt kaasa Muhu tutvustamisele maailmas.

Muhu Turismiinfopunkt oli 2013. aastal Liiva külas asuvas Ühistrusturpunktis avatud 15. juunist 20. augustini. Infopunktis käis sel perioodil kokku 1729 külastajat, mis on võrreldes eelmise aastaga 60% rohkem. Päevas külastas infopunkti keskmiselt 26 inimest, päeva rekord oli aga 59 inimest (13. juulil). Kõige enam oli külastajate hulgas eestlasi (940), soomlasi (125), leedukaid (112), lätlasi (89), sakslasi (79), venelasi (41), poolakaid (18),

inglasi(14), hollandlasi (13), hispaanlasi (12), prantslasi (11). Kokku külastas infopunkti 26 erineva rahvuse esindaja, päritolu jäi määramata 213 külastajal.

Osaleti MTÜ Saarte Geopark maakondlikus geopargi projektis, mille eesmärgiks on tutvustada paremini nii tervikuna Saare maakonna kui ka Muhu saare geoloogilisi, kultuuri-ja loodusväärtusi.

Jätkus Euroopa Liidu Kesk-Läänemere Interreg IVA 2007-2013 programmi projekt „*CentralBalticCycling*“ (projekti ametlik nimi on „*Development and Improvement of Cycling Route Network in Central Baltic Area*“). Projekti tulemusena paigaldati Kuivastusse maakonna jalgrattamarsruute tutvustav kaart ning uued jalgrattahoidjad Liiva Kaubahoovi ja Eemu Tuuliku juurde. Ilmus ka neljas keeles jalgrattamarsruutide reisijuht.

7. Kesselaid

Eesmärk 18: Kesselaid on atraktiivne ja hästi kaitstud maastikuväärtustega loodusturismi sihtkoht.

Viidi ellu Kesselaiu elektrivarustuse projekt, mille raames said Kesselaiu 3 majapidamist oma elektritootmise keskused (päikesepaneelid, väiketuulikud, generaatorid) ja lokaalvõrgu.

Koostöös Päästeametiga rajati Kesselaiu päästepunkt koos hädavajaliku tulekustutusvarustusega.

8. Valla juhtimine

Eesmärk 19: Asjaajamine on kliendi suhtes hooliv, asjatundlik, tähtaegne ja läbipaistev.

Toimus valla kodulehe pidev uuendamine info edastamise parandamiseks. Suurt rõhku pandi arvutite turvasüsteemide arendamisele nn ISKE-programmi abil.

Eesmärk 20: Töötajad on vajalike ametioskustega ja motiveeritud.

Töötajatel võimaldati osaleda täiendkoolitustel. 2013.aastal oli võimalik tagada töötajatele palgatõus

Eesmärk 21: Valla vara hallatakse heaperemehelikult.

Analüüsi valla omanduses olevate kinnistute kasutamist, eesmärgiga soodustada võimalikke investeeringuid ja suurendada valla tulubaasi. Jätkuvalt on müügis mõned vallale kuuluvad ent vallale tema põhitegevuseks mittevajalikud kinnistud, sõlmitud on mitmeid rendilepinguid.

Arengusuunad järgnevatiks aastateks

Vastavalt Muhu valla arengukavale 2014-2020 on lähiaastatel suuremad investeeringuobjektid järgmised:

- Muhu Lasteaed: hoone renoveerimise lõpuleviimine, 2014.a.on plaanis lasteaia köögi projekteerimine ja ümberehitus söögisaaliks, järgnevatel aastatel tuleb lõpule viia töötajate ruumide remont ja rühmadesse viivate kõnniteede uuendamine.
- Hellamaa Külakeskuse rekonstrueerimisprojekti koostamine ja hoone seisukorra parendamine
- Muhu Muuseumi hoonete jätkuv remont.
- Muhu Spordihalli rekonstrueerimine, mis võimaldaks lisaks sportimisele korraldada kultuuriüritusi ja luua uute ruumide abil tingimused Muhu Noortekeskuse multimeedia huviringi arendamisele (filmi- ja helistuudio). Tööd on planeeritud aastatele 2014-2015
- Teedemajanduses jätkatakse suurema liikluskoormusega vallateede mustkatte alla viimisega ja Liiva-Piiri kergliiklustee projekteerimisega ning ehitamisega. I etapi tööd Viira ja Piiri külade vahel ehitatakse koostöös Maanteeametiga välja 2014.aastal
- Korrastatakse ja arendatakse välja Vahtna puhkeala
- Muhu endise eakate hooldekodu ruumidest ehitatakse välja korterid. Projekteerimine teostatakse 2014.aastal

Täpsemad valla arengusuunad lähiaastateks on toodud Muhu valla arengukava 2014-2020 osas 5 - Tegevuskava

RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANNE

Bilanss

eurodes			
	Lisad	31.12.2013.a.	31.12.2012.a.
Varad		6 780 160	4 922 263
Käibevara		513 335	296 864
Raha	2	244 513	195 907
Maksu-, lõivu- ja trahvinõuded	3	82 463	84 768
Muud nõuded ja ettemaksed	4	185 200	16 189
Varud		1159	0
Põhivara		6 266 825	4 625 399
Osalused tütar- ja sidusettevõtjates	5	1 023	1 023
Pikaajalised finantsinvesteeringud	6	143 985	143 985
Maksu-, lõivu- ja trahvinõuded	3	9	1 624
Materiaalne põhivara	7	6 076 893	4 433 852
Bioloogilised varad	7	44 915	44 915
Kohustused ja netovara		6 780 160	4 922 263
Lühiajalised kohustused		458 393	127 706
Võlad tarnijatele	8	171 771	35 079
Võlad töövõtjatele	8	20 164	15 311
Muud kohustused ja saadud ettemaksed	9	203 192	27 940
Laenukohustused	10	63 266	49 376

Pikaajalised kohustused		313 823	123 756
Laenukohustused	10	313 823	123 756
Kohustused kokku		772 216	251 462
Netovara		6 007 944	4 670 801
Aruandja omanikele kuuluv netovara		6 007 944	4 670 801
Kassareserv		6 391	6 391
Akumuleeritud ülejääk (puudujääk)		4 669 111	4 776 987
Aruandeaasta tulem		1 332 442	-112 577

Tulemiaruanne

eurodes			
	Lisad	2013.a.	2012.a.
Tegevustulud		3 479 942	1 690 658
Maksud ja sotsiaalkindlustusmaksed	3	1 051 580	937 018
Kaupade ja teenuste müük	11	281 378	248 417
Saadud toetused	12	2 139 220	495 690
Muud tulud	13	7 764	9 533
Tegevuskulud		-2 143 672	-1 799 103
Antud toetused	14	-73 298	-81 889
Tööjõukulud	15	-923 456	-856 820
Majandamiskulud	16	-430 384	-498 590
Muud kulud	16	-434 436	-91 755
Põhivara amortisatsioon ja ümberhindlus	7	-282 098	-270 049
Aruandeperioodi tegevustulem		1 336 270	-108 445
Finantstulud ja -kulud	16a	-3 828	-4 132
Aruandeperioodi tulem		1 332 442	-112 577
Aruandeperioodi tulem ja siirded kokku		1 332 442	-112 577

Rahavoogude aruanne

eurodes			
	Lisad	2013.a.	2012.a.
Rahavood põhitegevusest			
Aruandeperioodi tegevustulem		1 336 270	-108 445
Korrigeerimised:			
Põhivara amortisatsioon ja ümberhindlus	7	282 098	270 048
Käibemaksukulu põhivara soetuseks	16	380 523	28 937
Kasum/kahjum põhivaramüügist	13	-5 083	-5 503
Saadud sihtfinantseerimine põhivara soetuseks	12	-1 761 245	-66 357
Antud sihtfinantseerimine põhivara soetuseks		5 445	5 882
Korrigeeritud tegevustulem		238 008	124 562
Põhitegevusega seotud käibevarade netomuutus kokku		-2 679	1 199
Põhitegevusega seotud kohustuste netomuutus kokku		14 725	11 471
Rahavood põhitegevusest kokku		250 054	137 232
Rahavood investeerimistegevusest			
Tasutud põhivara eest (v.a.finantsinvest. ja osalused)			
Materiaalse põhivara soetus	7	-2 144 663	-175 019
Tasutud pv.eest (v.a. fin.invest.ja osalused) kokku		-2 144 663	-175 019
Laekunud pv. müügist (v.a.fin.invest.ja osal.) kokku		6 158	6 500
Laekunud sihtfinantseerimine põhivara soetuseks	12	1 742 372	26 852
Tasutud sihtfinantseerimist põhivara soetuseks		-5 445	-5 882
Laekunud intressid ja muu finantstulu	2	200	511
Rahavood investeerimistegevusest kokku		-401 378	-147 038
Rahavood finantseerimistegevusest			
Saadud laenud		260 000	0

Tagasi makstud laenud	10	-47 970	-39 960
Tagasi makstud kapitalirendikohustused		-8 072	-5 043
Makstud intressid	10	-4 028	-4 508
Rahavood finantseerimistegevusest kokku		199 930	-49 511
Puhas rahavoog		48 606	-59 317
Raha ja selle ekvivalendid perioodi alguses	2	195 907	255 224
Raha ja selle ekvivalentide muutus		48 606	-59 317
Raha ja selle ekvivalendid perioodi lõpus	2	244 513	195 907

Netovara muutuste aruanne

eurodes				
	Lisad	Kassareserv	Akumuleeritud tulem	k o k k u
Saldo seisuga 31.12.2011.		6 391	4 732 059	4 738 450
Aruandeperioodi tulem			-112 577	-112 577
Ümberhinnatud põhivara			1	1
Muutus arvestuspõhimõtetes			44 927	44 927
Saldo seisuga 31.12.2012.		6 391	4 664 410	4 670 801
Aruandeperioodi tulem			1 332 442	1 332 442
Ümberhinnatud põhivara	7		4 701	4 701
Muutus arvestuspõhimõtetes			0	0
Saldo seisuga 31.12.2013.		6 391	6 001 553	6 007 944

Eelarve täitmise aruanne 2013. aastal

eurodes				
	esialgne eelarve	lõplik eelarve	täitmine	täitmise %
PÕHITEGEVUSE TULUD	1 595 885	1 632 932	1 739 710	107
Maksud	960 267	985 624	1 054 524	107
<i>füüsilise isiku tulumaks</i>	<i>893 272</i>	<i>918 629</i>	<i>983 930</i>	<i>107</i>
<i>maamaks</i>	<i>62 000</i>	<i>65 000</i>	<i>69 770</i>	<i>107</i>
<i>reklaamimaks</i>	<i>1 995</i>	<i>1 995</i>	<i>824</i>	<i>41</i>
Kaupade ja teenuste müük	267 591	267 936	308 458	115
Muud tegevustulud	7 062	7 392	2 872	39
Muud saadud toetused kuludeks	55 345	63 712	65 588	103
Tasandusfond	91 341	91 341	91 341	100
Toetusfond	214 279	216 927	216 927	100
PÕHITEGEVUSE KULUD	1 544 345	1 558 465	1491 651	86
Reservfond	31 450			
Valitsussektori teenused	218 734	240 814	214 127	89
Avalik kord	5 441	5 441	9 360	172
Majandus	171 517	176 902	176 386	94
Keskkonnakaitse	20 813	20 813	20 328	98
Elamu- ja kommunaalmajandus	40 643	43 993	44 065	100
Tervishoid	422	422	407	96
Vaba aeg ja kultuur	213 858	223 236	217 172	95
Haridus	612 696	617 718	602 759	98
Sotsiaalne kaitse	228 771	229 126	216 047	94
INVESTEERIMISTEGEVUS	-418 266	-434 693	-403 412	93
Põhivara müük (+)	20 000	20 000	3 297	16
Põhivara soetuseks saadav sihtfin.(+)	2 234 070	2 238 070	1 745 398	78
Põhivara soetuseks antav sihtfin.(-)	0	-3 000	-5 445	182
Põhivara soetus (-)	-2670 006	-2 686 486	-2 142 835	80
Finantstulud (+)	570	570	200	35

Finantskulud (-)	-2 900	-3 847	-4 028	105
FINANTSEERIMISTE GEVUS				
Kohustuste võtmine	261 100	261 100	260 000	99
Kohustuste tasumine	-50 103	-56 603	-56 042	99
LIKVIIDSETE VARADE MUUTUS	-155 729	-155 729	48 606	
Likviidsed varad a.lõpu seisuga	40 178	40 178	244 513	
Võlakohustused a.lõpu seisuga	173 131	173 131	377 089	

Eelarve täitmise aruanne on koostatud kassapõhisel printsiibil ja see ei ole finantsaruannetega võrreldav. Vt ka lisa 1. Eelarve täitmise aruannet selgitab lisa 18.

Lisa 1 Raamatupidamise aastaaruande koostamisel kasutatud arvestuspõhimõtted

Käesolev raamatupidamise aastaaruanne on koostatud vastavuses

Eesti hea raamatupidamistavaga. Eesti hea raamatupidamistava tugineb rahvusvaheliselt tunnustatud arvestuse ja aruandluse põhimõtetele. Selle põhinõuded on kehtestatud Eesti Vabariigi raamatupidamise seaduses, mida täiendavad Raamatupidamise Toimkonna poolt välja antud juhendid ning riigi raamatupidamise üldeeskiri. Vallavalitsus rakendab alates 01.01.2012 Raamatupidamistoimkonna juhendeid (muudetud 2011 aastal), mis on kohustuslikud alates 01.01.2013 algavale majandusaastale.

Raamatupidamise aastaaruanne on koostatud **EURODES**.

Raamatupidamise aastaaruanne on koostatud lähtudes soetusmaksumuse printsiibist, v.a. raamatupidamisjuhenditega sätestatud juhtudel. Andmeid on võrreldud 2012.a.majandusaasta aruandega.

Raha ja selle ekvivalendid

Bilansis kajastatakse kirjel "Raha ja pangakontod" kassas olevat sularaha ja arvelduskontode jääke. Samuti tähtajaline deposiit. (kasutusel on üleöödeposiit).

Nõuded

Maksu-, lõivu-, trahvi- ja muud nõuded on bilansis kajastatud korrigeeritud soetusmaksumuse meetodil. Nõudeid kajastatakse bilansis nõudeõiguse tekkimise momendil ning hinnatakse lähtuvalt tõenäoliselt laekuvatest summadest. Võimaluse korral hinnatakse iga konkreetse kliendi laekumata nõudeid eraldi, arvestades teadaolevat informatsiooni kliendi maksevõime kohta. Suure hulga samaliigiliste nõuete laekumise tõenäosust hinnatakse grupi baasil, võttes arvesse eelmiste perioodide statistikat sarnaste nõuete laekumise kohta. Ebatõenäoliselt laekuvad nõuded on bilansis tõenäoliselt laekuva summani alla hinnatud. Aruandeperioodil laekunud, eelnevalt kuludesse kantud nõuded on kajastatud aruandeperioodi ebatõenäoliste nõuete kulu vähendusena. Nõuet loetakse lootusetuks, kui juhtkonna hinnangul puuduvad võimalused nõude kogumiseks. Lootusetud nõuded on bilansist välja kantud.

Pikaajalisi nõudeid kajastatakse algselt saadaoleva tasu nüüdisväärtuses, arvestades järgnevatel perioodidel nõudelt intressitulu sisemise intressimäära meetodil.

.

Osalused sihtasutustes ja mittetulundusühingutes

Kui avaliku sektori üksus omab sihtasutuses või mittetulundusühingus valitsevat mõju (üldjuhul üle 50% hääleõigusest), kajastatakse osalust 100%-na. Kui avaliku sektori üksus omab sihtasutuses või mittetulundusühingus olulist mõju (üldjuhul 20-50% hääleõigusest), osalust bilansis ei kajastata, kuid avalikustatakse aastaaruande lisades.

Osalused sidusettevõtjates

Osalused sidusettevõtjates kajastatakse soetusmaksumuses, korrigeerides seda vajadusel allahindlusega. Kui osaluse soetusmaksumus on kõrgem kui osaluse objekti netovara, hinnatakse osaluse soetusmaksumus alla kuni osaluse summani üksuse netovaras. Kui osaluse summa üksuse netovaras järgnevatel perioodidel suureneb, taastatakse allahindlus kuni osaluse soetusmaksumuseni või osaluse summani üksuse netovaras, olenevalt sellest kumb neist on madalam.

Finantsinvesteeringud

Muude pikaajaliste finantsinvesteeringutena kajastatakse investeeringuid osaluse suurusega alla 20%. Nimetatud pikaajalisi finantsinvesteeringuid kajastatakse soetusmaksumuses, kuna nende õiglast väärtust ei ole olnud võimalik usaldusväärset hinnata. Alates 2011. aastast kajastatakse alla 20%-lisi osalusi avaliku sektori äriühingutes samal moel nagu sidusettevõtjaid.

Materiaalne põhivara

Materiaalseks põhivaraks loetakse varasid hinnangulise kasuliku tööeaga üle ühe aasta ja soetusmaksumusega alates 2 000 eurost (kuni 31.12.2010 soetatud varade korral alates 1 917 eurost, v.a. maa ja museaalid). Varad, mille kasulik tööiga on üle ühe aasta, kuid mille soetusmaksumus on alla 2 000 euro, kantakse soetamisel kulusse. Põhivara rekonstrueerimisväljaminekud, mis vastavad materiaalse põhivara mõistele, liidetakse materiaalse põhivara soetusmaksumusele. Rekonstrueerimisväljaminekute lisamisel hinnatakse vara järelejäänud kasulikku eluiga ja vajadusel reguleeritakse põhivara kulumi normi. Põhivara soetusmaksumusse arvatakse kulutused, mis on vajalikud selle kasutuselevõtmiseks, v.a. soetusega kaasnevad maksud, lõivud, laenu-, koolitus- ja lähetuskulud, mis kajastatakse kuluna.

Põhivarasid kajastatakse soetusmaksumuses, millest on maha arvatud akumulieeritud kulum.

Kulumi arvestusel kasutatakse lineaarset meetodit. Kulumi norm määratakse igale põhivara objektile eraldi, sõltuvalt selle hinnangulisest kasulikust elueast. Kui põhivara koosneb erineva hinnangulise kasuliku elueaga komponentidest, mille soetusmaksumust on võimalik usaldusväärset hinnata, võetakse komponendid eraldi arvele. Kulumi normid aastas on põhivara gruppidele järgmised:

*Hooned ja rajatised 2 - 5%

*Masinad ja seadmed, tööriistad, inventar 10 - 20%

*Infotehnoloogilised seadmed ja arvutustehnika 33%

Maad ja kunstiväärtused, mille väärtus aja jooksul ei vähene, ei arvestata amortisatsiooniga.

Ümberhindlus

Aastatel 2003 kuni 2005 viidi läbi kinnisvarainvesteeringute ja materiaalse põhivara (sh. teed) ühekordne ümberhindlus, mis tulenes vajadusest võtta arvesse enne 1996.a. toimunud hüperinflatsiooni ja korrigeerida varasemaid puudujääke raamatupidamises.

Seoses maareformi kestmisega on ümberhindluste kajastamist jätkatud ka peale 2005.a., võttes arvele aruandeperioodil mõõdistatud ja maakatastrisse kantud maad. Samuti võetakse ümberhindlusena jätkuvalt arvele aruandeperioodil omandatud peremehetut vara, mis on saadud seoses pärijate puudumisega.

Varade ümberhindamiseks kasutatakse eelisjärjekorras turuhinda. Objektide korral, millel turuhind puudub, kasutatakse õiglase väärtuse määramiseks jääkasendumaksumuse meetodit. Maa arvelevõtmiseks kasutatakse maksustamishinda, kui turuhind pole teada.

Bioloogiline vara on loomne või taimne elusorganism. Bioloogilist vara kajastatakse õiglases väärtuses (kasvav mets) ja soetusmaksumuses (istandus – allee).

Renditud varad

Kapitalirendina käsitletakse rendilepingut, mille puhul kõik olulised vara omandiga seonduvad riskid ja hüved kanduvad üle rentnikule. Muud rendilepingud kajastatakse kasutusrendina.

Aruandekohuslane on rentnik ja kasutab kasutusrenti ja kapitalirenti.

Kasutusrendi maksed kajastatakse perioodi kuluna.

Kapitalirendi maksed kajastatakse finantseerimistegevuses kohustuste tasumisena. Kapitalirent lõppeb 2017.aastal. Kapitalirendi kohustus on bilansis jagatud lühi- ja pikaajaliseks.

Laenukohustused

Laenukohustused kajastatakse korrigeeritud soetusmaksumuses. Lepingutasud kajastatakse laenude saamisel koheselt intressikuludes.

Laenukohustus on bilansis jagatud lühi- ja pikaajaliseks, lähtudes sellest kas kohustuse valdamine kestab kuni üks aasta või kauem arvestatuna bilansikuupäevast.

Lühiajaliste finantskohustuste korrigeeritud soetusmaksumus on üldjuhul võrdne nende nominaalväärtusega, mistõttu lühiajalisi finantskohustusi kajastatakse bilansis maksmisele kuulavas summas.

Sihtfinantseerimine

Sihtfinantseerimisena kajastatakse sihtotstarbeliselt antud ja teatud tingimustega seotud toetusi. Sihtfinantseerimist ei kajastata tuluna või kuluna enne, kui eksisteerib piisav kindlus, et toetuse saaja vastab sihtfinantseerimisega seotud tingimustele ja sihtfinantseerimine leiab aset. Saadud sihtfinantseerimise kajastamisel rakendatakse

brutomeetodit, mille järgi kajastatakse nii saadud sihtfinantseerimist kui ka selle arvel tehtud kulusid või põhivara soetust mõlemaid eraldi.

Tegevuskulude sihtfinantseerimise kajastamisel lähtutakse tulude ja kulude vastavuse printsiibist (tulu sihtfinantseerimisest kajastatakse proportsionaalselt sellega seonduvate kuludega).

Kassareserv

Kassareserv on moodustatud volikogu otsusega akumuleeritud tulemist, eesmärgiga tagada vallavalitsuse likviidsus. See väljendab ühtlasi likviidse rahana hoidmisele kuuluvat summat, mida võib kasutada aruandeaasta kestel laekumiste viibimisel eelarveliste kulude katmiseks, kuid see tuleb vähemalt aruandeaasta lõpuks rahana taastada.

Tulude arvestus

Kogutud maksude ning loodusvarade kasutamise ja saastetasude tulu võetakse arvele tekkepõhiselt vastavalt Maksu- ja Tolliameti ja Keskkonnaministeeriumi poolt esitatud teatistele. Kohalike maksude tulu võetakse arvele tekkepõhiselt vastavalt esitatud maksudeklaratsioonidele. Lõivutulu kajastatakse laekumisel. Toodete, kaupade ja põhivara müügist saadud tulu kajastatakse siis, kui kõik olulised omandiga seotud riskid on läinud ostjale üle ning müügitulu ja tehinguga seotud kulu on usaldusväärset määratav. Tulu teenuste müügist kajastatakse teenuse osutamisel, lähtudes valmidusastme meetodist.

Kulude arvestus

Kulusid kajastatakse tekkepõhiselt. Põhivara ja varude soetamisel tasutud mittetagastatavad maksud ja lõivud (sh. käibemaks, mida ei saa arvata sisendkäibemaksuks) kajastatakse soetamishetkel kuluna (tulemiaruaande kirjel Muud tegevuskulud). Hallatav üksus Muhu Muuseum on käibemaksukohuslane ja arvestab käibemaksu sisendkäibemaksuna.

Seotud osapooled

Seotud osapoolteks loetakse Muhu vallavolikogu ja valitsuse liikmed ning asutuste juhid, kellel on antud õigus iseseisvalt lepinguid sõlmida, valitseva mõju all olevate sihtasutuste, mittetulundusühingute ja äriühingute nõukogude ja juhatuste liikmed, kõigi eelpool loetletud tegev- ja kõrgema juhtkonna liikmete lähedased pereliikmed, samuti ka nende valitseva ja olulise mõju all olevad sihtasutused, mittetulundusühingud ja äriühingud.

Eelarve täitmise aruanne

Eelarve täitmise aruanne on koostatud kassapõhiselt, mistõttu selle andmeid ei ole võimalik võrrelda tekkepõhistes aruannetes kajastatud andmetega. Lisaks kassapõhisest printsiibist tulenevatele ajalistele erinevustele, on selles kasutusel veel järgmised olulised erinevad arvestuspõhimõtted:

- a. põhivara soetamisel tasutud summad kajastatakse eelarve täitmisel kuluna ning põhivara müügist laekunud summad tuluna, amortisatsiooni ja muid põhivaradega tehtud mitterahalisi tehinguid eelarve täitmise aruandes ei kajastata.

- b. Kaupade ja teenuste ning põhivarade soetamisel lisanduv käibemaks, mida ei saa arvata sisendkäibemaksuks, on eelarve täitmise aruandes kajastatud vastavate kaupade, teenuste ja põhivara soetamise kuluna.

Lisa 2 Raha ja selle ekvivalendid

	2013.a.	2012.a.
Sularaha kassas	11737	11 371
Arvelduskontod pankades	232 776	184 536
Raha ja pangakontod kokku	244 513	195 907

Selgitus: Kokku on rahaline jääk 244 513 eurot, millest 6 391 eurot on kassatagavara (vt. bilansis rida "Reservid").

Aruandeaastal on saadud panga üleöödeposiidist finantstulu 200 eurot, eelmisel aastal 511 eurot.

Panga jäägis on sots. keskuse ehituseks vahendeid 9 266 eurot, eelmisel aastal 93 325 eurot.

Lisa 3 Maksu-, lõivu- ja trahvinõuded ning trahvitulud

Maksu-, lõivu- ja trahvinõuded

		2013.a.	2012.a.
Maksud	üksikisiku tulumaks	81 876	83 607
	maamaks	261	630
Loodusressursside kasutamise ja	vee-erikasutustasu	221	111
	kaevandamisõiguse	0	1
saastetasud	saastetasu	105	419
kokku:		82 463	84 768

		2013.a.	2012.a.
Maksud (pikaajalised)	üksikisiku tulumaks	0	1 624
	maamaks	9	0
kokku:		9	1 624

Maksu- ja Tolliameti teatis on aluseks nii maksude kui ka keskkonna kasutusest tulenevate nõuete/tulude tekkepõhiseks arvelevõtmiseks (Riigi raamatupidamise üldeeskiri §20 lg 4 ja 7).

Maksu-, lõivu- ja trahvitulud

		T u l u d	
		2013.a.	2012.a.

Maksud	tulumaks	980 575	864 416
	maamaks	69 409	70 667
	reklaamimaks	1 596	1 935
kokku:		1 051 580	937 018

Maksu-ja Tolliameti teatis on aluseks nii maksude kui ka keskkonnakasutusest tulenevate nõuete/tulude tekkepõhiseks arvelevõtmiseks (Riigi raamatupidamise üldeeskiri §20 lg 4 ja 7).

Lisa 4 Muud nõuded ja ettemaksed

			2013.a.	2012.a.
1.	<i>Nõuded</i>			
	Sihtasutused ja MTÜ-d	nõue	200	374
	EAS (põhivara sihtfinantseerimine)		163 570	0
	FIE-d ja eraisikud	nõue	15 825	13 976
	Äriühingud	nõue	3 394	891
	Omavalitsused	nõue	789	876
	Ministeeriumide asutused	nõue	722	0
2.	<i>Maksude, lõivude, trahvide ettemaksed</i>			
	Käibemaksu ettemaks (muuseum)	ettemaks	636	9
3.	<i>Ettemakstud tulevaste perioodide kulud</i>			
	oü-le ettemaks (lasteaia toit)		63	63
	Kokku		185 200	16 189

Nõuded ostjate vastu (FIE-d ja eraisikud; äriühingud ja omavalitsused) on valdavalt detsembrikuu teenused ja kommunaalmaksed.

Lisa 5 Osalused sihtasutustes ja sidusettevõtetes

Muhu Hooldekeskuse Sihtasutus asutati septembris 2009. Asutamisoatsuse alusel maksti 32 € asutamiseks 25 kohta eest. Teised asutajad : Orissaare - 13 kohta; Põide - 7 kohta ja Laimjala - 5 kohta. Kokku Sihtasutuse sihtkapital 64 €. Muhu Vallavalitsus omab SA-s ühe nõukogu liikme kaudu 20% hääleõigusest. 2013.a. ei ole SA tööd alustanud. Vastavalt kokkuleppele kajastatakse hoone ehituse kulud ja sihtfinantseerimise tulud Muhu Vallavalitsuse bilansis.

Maasi jäätmehoolduse OÜ

	osaluse % nimiväärtus	Tulemiarunde näitajad			Bilansi näitajad	
		tegevustulu	tegevuskulu	tulem	varad	netovara
Osalus sidusettevõtjates 31.12.13.	20 / 1 023	29 901	51 697	-21 796	273 493	271 251
Osalus sidusettevõtjates 31.12.12.	20 / 1 023	30 890	51 141	-20 251	295 054	293 047

Muhu Vallavalitsusele kuulub Maasi Jäätmehoolduse OÜ üks osa nimiväärtusega 1023€ ehk 20%. Teised asutajad on: Leisi vald 23%; Orissaare vald 22%; Valjala vald 15%; Põide vald 11%; Laimjala vald 9%.

Lisa 6 Pikaajalised finantsinvesteeringud

	31.12.2013.	31.12.2012.
Pikaajalised finantsinvesteeringud.	143 985	143 985

Muhu Vallavalitsuse osalus Kuressaare Veevärk AS-s, osaluse suurus 1,6741%.

Lisa 7 Materiaalne põhivara

	Maa	Hooned ja rajatised	Masinad ja seadmed	Muu põhivara	Lõpetamata tööd ja ettemaksud	Kokku
Jääk 2013a. alguses						
Soetusmaksumus	29 207	5 340 557	448 950	240 354	467 109	6 526 177
Kogunenud kulum		-1 824 093	-224 738	-43 494		-2 092 325
Jääkväärtus	29 207	3 516 464	224 212	196 860	467 109	4 433 852
Soetused ja parendused		248 898	62 436	9 052	1 601 128	1 921 514
Saadud mitterahaline sihtfinantseerimine						
Kulum ja allahindlus		-248 115	-31 359	-2 625		-282 099
Müüdüd põhivara jääkväärtuse mahak.	-48		-1 026			-1 074
Ümberhindlused	975				3 725	4 700
Ümberklassifitseerimine		3 899	6 819		-10 718	0
Kokku liikumised	927	4 682	36 870	6 427	1 594 135	1 643 041
Jääk 2012.a. lõpus						
Soetusmaksumus	30 134	5 593 354	511 178	249 406	2 061 244	8 445 316
Kogunenud kulum		-2 072 208	-250 096	-46 119	0	-2 368 423
Jääkväärtus	30 134	3 521 146	261 082	203 287	2 061 244	6 076 893

Selgitus: kapitalirendi tingimustel renditud vara 2013.aastal ei olnud.

Ümberhindlusega on võetud arvele:

- 1) Maad maksustamishinnaga 975 € (Lõetsa-Lalli tee ja Päelda karjääri maad)

- 2) Kallaste sadama rekonstrueerimistöde I etapi tööd 2011.a., mis olid esialgu põhivaras kajastamata. Summa 3725,22.

Müüdnud varad müügihinna 6 198 €.

Rahavoogude aruandes kajastub põhivara eest tasutud summana 2 144 663 eurot, mis tuleneb järgmistest summadest:

- 1) aruandeaasta soetuste summa 1 921 514 eurot
- 2) käibemaks aruandeaasta soetustelt 380 523 eurot (vt.ka lisa 16),
- 3) lahutatud tarnijatele tasumata arve (Gustaf AS) -157 374 eurot.

Bioloogiline vara

Jääk 2013.a. alguses	
soetusmaksumuses	44 915
Jääk 2013.a. lõpus	
soetusmaksumuses	44 915

Kapitalirendi tingimustel renditud vara

	masinad ja seadmed			kokku
Jääkväärtus 31.12.2012.a.		27 644		27 644
soetusmaksumus		29 736		29 736
akumuleeritud kulum		-2 092		-2 092
Jääkväärtus 31.12.2013.a.		20 540		20 540
soetusmaksumus		24 900		24 900
akumuleeritud kulum		-4 360		-4 360

Lisa 8 Võlad tarnijatele ja töövõtjatele

hankijad / tegevusala	31.12.2013.	31.12.2012.
erinevad aktsiaseltsid, äriühingud, eraisikud		
valdavalt detsembri elekter, kütus jne.	171 771	35 079
Kokku võlad hankijatele:	171 771	35 079

Gustaf AS-le on võlgnevus arve alusel sotsiaalkeskuse ehituse eest 157 374€.

Võlad töövõtjatele	31.12.2013.	31.12.2012.
Puhkusetasude kohustus	20 164	15 311
Kokku võlad töövõtjatele:	20 164	15 311

Lisa 9 Muud kohustused ja saadud ettemaksed

		31.12.2013.	31.12.2012.
Maksu- ja Tolliamet	maksud	35 363	27 843
Pria	projekt	144 698	0
Saare Maavalitsus (hajaasustus)	projekt	3 026	0
Keskkonnaministeerium	saastetasu	105	97
Noortekeskuse tagatisrahad	tagatisraha	20 000	0
Kokku muud kohustused:		203 192	27 940

Maksu- ja Tolliametile on tasumata maksud detsembri töötasult (tähtaeg 10.01.2014.a.)

<i>sotsiaalmaksu kohustus</i>	<i>21 845</i>	<i>17 299</i>
<i>üksikisiku tulumaksu kohustus</i>	<i>10 771</i>	<i>7 881</i>

<i>töötuskindlustusmakse kohustus</i>	<i>1 833</i>	<i>1 987</i>
<i>kogumispensioni maksete kohustus</i>	<i>915</i>	<i>676</i>
<i>kokku:</i>	<i>35 364</i>	<i>27 843</i>

Keskkonnaministeeriumile on kohustus 4.kvartali kasutus- ja saastetasude osas.

Lisa 10 Laenukohustuse jaotus järelejäänud tähtaja järgi

	lühiajaline osa	1 kuni 2 aastat	2 kuni 3 aastat	3 kuni 4 aastat	4 kuni 5 aastat	üle 5 aasta	pikaajaline	laen kokku
Jääk seisuga 31.12.2013	63 267	60 921	50 429	43 680	35 292	123 500	313 822	377 089
Pangalaenu	57 925	55 457	44 844	41 791	35 292	123 500	300 884	358 809
Kapitalirent	5 342	5 464	5 585	1 889	0	0	12 938	18 280
Jääk seisuga 31.12.2012	49 376	37 433	34 921	24 429	17 680	9 292	123 755	173 131
Pangalaenu	41 308	32 087	29 457	18 844	15 791	9 292	105 471	146 779
Kapitalirent	8 068	5 346	5 464	5 585	1 889	0	18 284	26 352

Aruandeperioodi liikumised

	2013.a.	2012.a.
Saadud laen	260 000	0
tagasimakstud laen	47 970	39 960
võetud kapitalirent	0	31 728
tagasimakstud kap.rent	8 072	5 376

Informatsioon laenu- ja liisingulepingutest

Laenu / kap.rendile andja	Lõpptähtaeg	Intressi määr	Alusvaluuta	Jääk 31.12.13.	Jääk 31.12.12.	intr.kulu 2013	intr.kulu 2012
DNB Pank	2014.a.	6 kuu euribor+2,5%	EUR	3 480	17 140	320	917
Swedbank	2016.a.	6 kuu euribor+0,27%	EUR	34 033	48 769	273	863
Nordeapank	2018.a.	6 kuu euribor+0,55%	EUR	67 959	80 870	1 505	2 012
Danske Bank	2023.a.	1,469%	EUR	253 500	0	1 447	0
Laen kokku:				358 972	146 779	3 545	3 792
Swedbank (traktor)	2013.a.	3,00%	EUR	0	2 839	29	114
DNB Liising (veoauto)	2017.a.	6k.euribor+1,8%	EUR	18 280	23 513	454	601
Kapitalirent kokku				18 280	26 352	483	715
Kokku				377 252	173 131	4 028	4 507

Lisa 11 Kaupade ja teenuste müük

	2013.a.	2012.a.
Riigilõivud	6 827	6 874
Tulud majandustegevusest kokku	274 550	241 543
sellest: Tulud sotsiaalialasest tegevusest	138 972	135 998
Tulud kultuuri- ja kunstialasest tegevusest	41 667	37 988
Tulud haridusalasest tegevusest	50 914	29 647
Elamu- ja kommunaaltegevuse tulud	20 997	19 720
Üür ja rent	12 294	10 302
Tulud transpordialasest tegevusest	5 937	5 281
Tulud üldvalitsemisest	772	1 340
Tulud spordi- ja puhkealasest tegevusest	2 845	1 176
Õiguste müük	152	91
Kaupade ja teenuste müük kokku	281 377	248 417

Riigilõivu suuremad tasud on ehitusloa väljastamise eest 4 663 eurot ja kasutusloa väljastamise eest 1 657 eurot.

Tulud sotsiaalabi alasest tegevusest on valdavalt hooldekodu tulud 134 083 eurot. Koduhooldus ja transporditeenust on pakutud 4 889 euro eest.

Tulud kultuurialasest tegevusest on põhiline muuseumi tulu 31 280 €.

Hellamaa Külakeskuse teenused-üritused 8 166 €.

Tulud haridusalasest tegevusest jagunevad lasteaiade ja kooli teenusteks. Lasteaiast laekus 21 393€ (kohatasud, pool toidukulust) ja põhikoolist 29 522€ (koolitusteenus, laagrid suvel, peielaudade korraldamine).

Elamu ja kommunaaltegevusest tuleb põhiline tulu soojuse müügist 15 564 €, korterite üüritulu oli 4 385 €.

Üüri ja renditulu on mitteiluruumidelt 8 468 €, suurim rentnik on Muhu Puidukoda.. Hooldekodu korterite elektri ja vee eest laekus 1 150 €.

Tulud transpordialasest tegevusest on bussi, veoauto ja traktori teenus.

Tulud üldvalitsemisest on põhiliselt detailplaneeringute avaldamise kulude tasumistest.

Tulud spordi- ja puhkealastest tegevusest on põhikooli hallatava spordihalli tulu.

Lisa 12 Saadud toetused

	2013.a.		Jääk 31.12.2013.	
	saadud tegevuskulude sihtfinantseerimine	saadud sihtfinantseerimine põhivara soetuseks	Nõuded	sihtfinantseerimise kohustus
Rahalised sihtfinantseerimised	377 975	1 761 245	163 570	0
Riigieelarvest toetus- ja tasandusfondi	308 268	0	0	0
Ettevõtluse arendamise SA	0	1 493 478	163 570	0
Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium	0	88 206	0	0
Kultuuriministeerium	42 217		0	0
Siseministeerium	0	4 000		
Rahandusministeerium	4 665	0	0	0
Toetused valitsussektorisse kuuluvatelt avalik õiguslikelt juriidilistelt isikutelt	6 543	0	0	0
Põllumajandusministeerium (PRIA-lt)	3 381	0		144 698
Maavalitsus	5 581	0	0	3026
Eesti Kultuurkapital	950	0	0	0
Muud avaliku sektori üksused(va. valitsussektor)	2 860	175 561		0
Toetus muudelt residentidelt	3 510	0	0	0
kokku saadud toetus	2 139 220	1 761 245	163 570	147 724

Riigieelarvest saadud maksed toetus- ja tasandusfondi eraldati järgmisteks tegevusteks: hariduskuludeks 183 489 € (2012.a. 194 750 €); toimetulekutoetuseks 12 923 € (2012.a.19 417€);koolitoiduks 12 230€(2012.a 12 831€). Üldisesse fondi kohalike omavalitsuste maksulaekumisteerinevuste tasandamisest tulenevalt 91 341 €. (2012.a. 121 972€).

Ettevõtluse Arendamise SA rahastas Muhu Hooldekeskuse Sihtasutuse ehitust summas 1 433 873€ ja Kesse laiu elektrivarustuse ehitust summas 59 605€.

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium eraldas teedehoiu kuludeks 88 206€ .(2012.a.59 606 €).

Kultuuriministeerium eraldas Muhu Muuseumile ülalpidamiskuludeks 40 770 eurot nagu 2012 aastal.

Siseministeerium rahastas tuletõrjeauto Scania soetamist 4 000 euroga. (põhivara sihtfinantseerimine)

Rahandusministeerium tasub kolme õppelaenu põhiosa ja sellega kaasnevad maksud 2 914€.

Päästeamet toetab püsikulusid ja tasub väljasõitude eest kokku 6 543 € (2012.aastal 3 420€).

Põllumajandusministeerium rahastab koolipiima ja -puuvilja toetust kokku 3 381 € (sh. EL rahadest 1 643 € eest).

Maavalitsus toetas noortekeskuse projekte 3 491 euroga ja sügava puudega lapse hoiuteenust 2 226 €.

Eesti kultuurkapital rahastas erinevaid kultuuriürituste projekte kokku 950 euro eest.

Toetus muudelt residentidelt on erinevad väikesemahulised toetused.

	2012.a.		Jääk 31.12.2012.	
	saadud teg.kulude sihtfinantseerimine	saadud sihtfinantseerimine põhivara soetuseks	Nõuded	sihtfinantseerimise kohustus
Rahalised sihtfinantseerimised	426 067	26 854	0	0
Riigieelarvest toetus- ja tasandusfondi	356 455		0	
Ettevõtluse arendamise SA		3 986	0	0
Tagasi kantud EAS-ile		-40 738		
Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium		59 606		
Kultuuriministeerium	43 370		0	
Siseministeerium		4 000		
Rahandusministeerium	3 428		0	
Toetused valitsussektorisse	3 420			

kuul.av.õigusl.jur.				
Põllumajandusministeerium (PRIA-lt)	3 367			
Maavalitsus	5 717		0	
Eesti Kultuurkapital	3 485		0	
Muud avaliku sektori üksused(va. valitsussektor)	1 874			
Toetus muudelt residentidelt	4 951		0	
Mitterahaline sihtfinantseerimine	3 265	39 504	0	0
Sotsiaalministeerium		29 200		
Kultuuriministeerium	3 265	10 304		
kokku saadud toetus	495			
690	429 332	66 358	0	0

Lisa 13 Muud tegevustulud

	Lisad	2013.a.	2012.a.
Kasum varade müügist		5 083	5 469
Maa-ainese kaevandamisõiguse tasu		0	1 923
Vee erikasutustasud		904	664
Saastetasud		442	486
Muud (ebatavalised) tulud		1 335	991
Kokku muud tegevustulud		7 764	9 533

Kasum varade müügist, saadi Tamse uue-Tähe kinnistu eest 2266 € ja sõiduauto Opeli ja tuletõrjeauto Volvo müügist.

Muud ebatavalised tulud, 1335 € on Muhu Põhikooli hoone kindlustushüvitis.

Lisa 14 Antud toetused

	Lisad	2013.a.	2012.a.
Sots. toetused füüsilistele isikutele		-50 018	-55 851
Peretoetused		-19 417	-20 366
Toimetulekutoetus		-16 884	-18 157
Toetus vanuritele		-10 162	-10 998
Muud sotsiaaltoetused		-3 555	-6 330
Muud toetused kokku:		-23 280	-26 038
Sihtfinantseerimine tegevuskuludeks:		-8 237	-10 841
Seltsidele, MTÜ-dele		-4 858	-4 955
Külade üritused, muud kulud		-2 507	-2 516
Kooli maakondlikud üritused		0	-1 413
<i>Maakondlikud projektid OV kaudu</i>		0	-1 336

<i>Merepääste projektis osalemine</i>		-872	-621
Sihtfinantseerimine põhivara soetuseks		-5 444	-5 882
Hajaasustuse kaevude projekt: EAS		-2 722	-3 986
Vald		-2 722	-1 156
SK Muhu jõusaali projekti toetus		0	-740
Mittesihtotstarbeline finantseerimine		-2 483	-2 857
Maasi Jäätmehooldus OÜ		-2 451	-2 857
Saarte Silurimaa Geopark		-32	0
Liikmemaksud		-7 114	-6 458
Liikmemaks omavalitsusliitudele (SOL, EMOL)		-5 780	-5 703
Saarte Kalandus, - Koostöökogu, ANK,		-1 334	-755
Antud toetused kokku:		-73 298	-81 889

Peretoetused koosnevad sünnitoetusest, ranitsa- ja kooli või eluasemetoetusest ametikooli - gümnaasiumi õpilastele. Ka stipendium, millega toetatakse edukaid üliõpilasi, parimaid õppureid.

Sünnitoetust on makstud 16 perele. Ranitsatoetust 13 lapsele. Eluasemetoetust 25€ koolikuus.

Toimetulekutoetust said aasta jooksul 92 leibkonda. Sel aastal on toimetulekupiir 76,70€. Vanureid on toetatud puudega inimese toetusega ja hooldajatoetusega, viimasele lisandub sotsiaalmaks.

Muud toetused makstakse erinevatel juhtudel avalduste põhjal, mille vaatab läbi sotsiaalkomisjon ja kinnitab vallavalitsus vastavalt korrale. Samuti ravimi- ja prillitoetused jms.

Seltsitegevusest toetatakse külaseltse, seltsinguid, MTÜ-sid vastavalt korrale 3 korda aastas. Külad on toetust saanud talgute korraldamiseks, postkastide soetamiseks ja kokkutulekuteks Saaremaa Omavalitsusliidu kaudu on toetatud maakondlike turismiprojekte, geoparki jms.

Sihtfinantseerimine põhivara soetuseks: Hajaasustuse programm.

Lisa 15 Tööjõukulud

Tegevusvaldkond	2013.a.		2012a.	
	töötajate arv	töötasukulud	töötajate arv	töötasukulud
HARIDUS	44,54	-328 729	45,24	-309 209
ÜLDISED VALITSUSSEKTORI TEENUSED	12,15	-125 085	11,54	-109 530
VABA AEG,KULTUUR ,RELIGIOON	13,22	-86 662	13,17	-77 414
SOTSIAALNE KAITSE	11,36	-67 886	11,25	-64 244
MAJANDUS	7,27	-40 809	7,58	-37 932
ELAMU-JA KOMMUNAALMAJANDUS	3,06	-21 493	3,19	-20 438
KESKKONNAKAITSE	1,83	-8 938	1,82	-8 301
TERVISHOID	0,10	-304	0,10	-304
Kokku töötajate arv ja töötasukulud	93,53	-679 906	93,89	-627 372

Keskmine brutopalk kuus on 606.- € (2013.a.) 557.- € (2012a.)

Töötajate arv on keskmine töötajate arv taandatuna täistööajale. Ajutiste lepingute korral ei ole töötajate arvu leitud. Ajutiste lepingute alusel arvestatud töötasukulud moodustavad 2013.a. 13 372.- € ja 2012a. 9 330.- €.

	2013.a.	2012.a.
Töötasukulud (koos ajutiste lepingulistega)	-693 278	-636 702
Sotsiaalmaks ja töötuskindlustusmaksed	-235 414	-218 533
Erisoodustused:		
Töötajate õppelaenude kustutamine	-1 731	-2 093
Sotsiaal-ja tulumaks erisoodustuselt	-1 183	-1 431
Töötasukulude kapitaliseerimine	6 082	1 443
Sots. maksu ja töötusk. makse kapitaliseerimine	2 068	496
Kokku tööjõukulud	-923 456	-856 820

Töötasukulud on kapitaliseeritud uue sotsiaalkeskuse ehituse projektijuhtimisega seotud kulude osas.

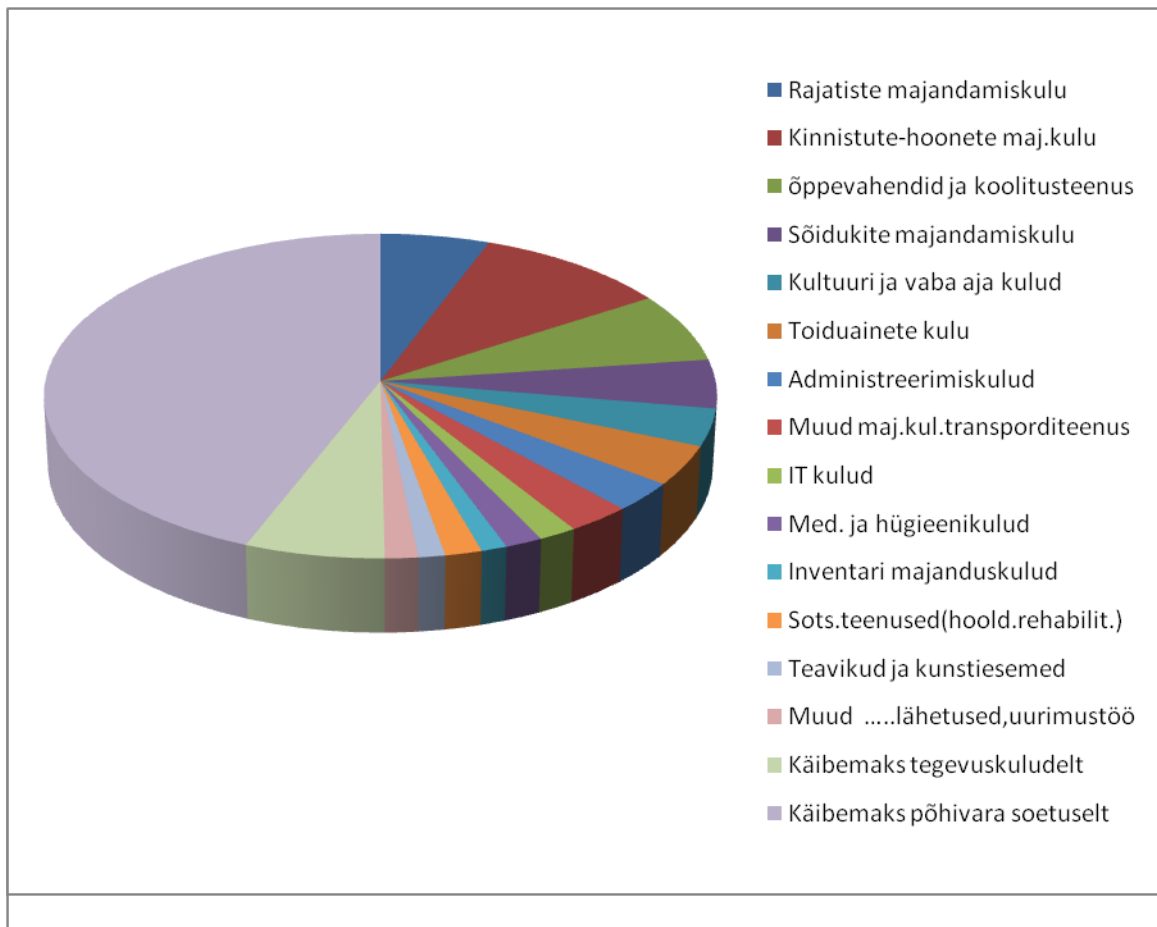
Lisa 16 Majandamis- ja muud kulud

	Lisad	2013.a.	2012.a.
Rajatiste majandamiskulud		-49 488	-99 461
Kinnistute, hoonete ja ruumide majandamiskulud		-87 946	-86 467
Õppevahendite ja koolituse kulud		-59 983	-65 808
Sõidukite majandamiskulud		-41 949	-43 473
Kommunikatsiooni-, kultuuri- ja vaba aja kulud		-31 969	-38 270
Toiduained ja toitlustusteenused		-33 984	-34 358
Administreerimiskulud		-25 301	-23 956
Mitmesugused majanduskulud (transporditeenused)		-24 757	-18 331
Info- ja kommunikatsioonitehnoloogia kulud		-14 572	-17 294
Meditiinikulud ja hügieenikulud		-14 330	-16 257
Inventari majanduskulu		-9 863	-16 174
Sotsiaalteenused (hooldamine, rehabilitatsioon)		-14 034	-12 994
Teavikute ja kunstiesemete kulud		-10 142	-10 862
Personali koolitus		-7 317	-8 388
Uurimustööd, töömasinate kulu, lähetused...		-4 658	-6 497
Eri- ja vormiriietus (va kaitseotstarbelised kulud)		-91	0
kokku majandamiskulud		-430 384	-498 590
Käibemaksukulu tegevuskuludelt		-53 324	-59 858
Käibemaksukulu põhivara soetuselt		-380 523	-28 937
Loodusressursside kasutamise ja saastetasud		-247	-1 123
Ebatõenäoliselt laekuvad nõuded teenustelt		-212	0
Riigilõiv		-104	-45
Maamaks		-26	-192

Muud tegevuskulud		0	-1 600
kokku muud kulud	16	-434 436	-91 755
Kokku majandamiskulud ja muud kulud	16	-864 820	-590 345

NB! Tabelis on majandamiskulud käibemaksuta, mis kajastub eraldi reana muudes kuludes

Sektordiagramm majandamis- ja muude kulude kohta.

Sõidukite, sülearvutite ja koopiamasina kasutusrent

	2013.a.	2012.a.
Rendikulu kasutusrendi lepingutelt	transp.vah.	transp.vah.
Traktor MTZ 952,3 6785TA	0	3 036
Citroen Berlingo SX PAK1,6 871MKI (1.sissem.2007)	0	1 019
Ciroen Berlingo III 1,6 814BHT (11.02.2013)	4 155	0
šcoda Octavia 744BFR	1 683	2 006
Peugeot ...740MFI	0	2 083
kokku:	5 838	8 144
Rendikulu katkestamatutelt kasutusrendilepingutelt		
tulevastel perioodidel		
Järgmisel majandusaastal (2014)	2 671	6 113
2015.a.	2 744	3 370
2016.a.	2 550	3 453
2017 a.	1 252	0
2018.a.	212	0

Lisa 16a Finantstulud ja –kulud

	2013.a.	2012.a.
intressitulud deposiitidelt	200	511
intressikulu	-4 028	-4 508
muud finantskulud	0	-135
kasum/kahjum finantsinvesteeringute ümberhindamisest	0	0
KOKKU:	-3 828	-4 132

Võrreldes eelmise aastaga maksavad pangad meile vähem intressi.

Intressikulu: -4 028, millest -3 545 eurot laenudelt ja -483 eurot kapitalirendilt.

Lisa 17 Seotud osapooltega tehtud tehingud

1. Tehingud Muhu Vallavolikogu liikmetega seotud osapooltega

ettevõtte nimi	2013. a a s t a .				2012. a a s t a .			
	algsaldo	tulud	kulud	saldo a.lõp	algsaldo	tulud	kulud	saldo a.lõp
COLLESTER OÜ	0	300	14 056	0	0	127	41 654	1 732
MUHRO OÜ	0	34	5 242	0	0	0	0	0
AS Kuressaare Veevärk	480	1 258	14 205	560	276	895	6 393	480
*Külasema Külaseltsing	0	0	300	0	0	0	410	0
*Statkom Vara OÜ	0	0	0	0	0	0	280	0
*MTÜ Spordiklubi Muhu	0	0	0	0	0	0	830	0

2. Tehingud Muhu Vallavalitsuse liikmetega seotud osapooltega

MTÜ Muhu Turismiassotsiatsioon	0	0	0	0	0	0	2 040	0
MTÜ Muhu merepääste Selts	0	0	0	0	0	0	621	0
MTÜ Saarte Kalandus	0	0	0	0	0	0	20	0
MTÜ Saarte Silurimaa Geopark	0	0	0	0	0	0	532	0

3. Tehingud hallatavate asutuste juhtidega seotud osapooltega

MTÜ Saarte Koostöökogu	0	0	686	0	112	45	773	0
Muhu Käsitööselts MTÜ	0	0	0	0	0	189	0	0

* Vallalt saadud toetus seltside rahast.

Tehingud on toimunud seotud osapooltega normaalsetel turutingimustel või vastavalt seaduses sätestatud tingimustele, mis kehtivad ühtviisi nii seotud isikutele kui ka mitteseotud isikutele.

Valla tegev-ja kõrgema juhtkonna liikmetele arvestatud tasud ja soodustused

	keskmine arv		Tasude	
	taand.täistööajale		kogusumma	
	2013	2012	2013	2012
Volikogu liikmed	0,48	0,54	6 526	6 431
Vallavalitsuse liikmed	2,25	3,19	29 760	36 235
Hallatavate asutuste juhid	7,67	9,0	75 668	77 056
KOKKU	10,4	12,73	111 954	119 722

Ülaltoodud tasud on arvestatud ilma sotsiaalmaksu ja töötuskindlustusmaksuteta, kuid nende hulka on arvatud kõik töötasudena käsitletavat summad ja hüvitised.

Muid täiendavaid olulisi soodustusi pole tegevjuhtkonna ega kõrgema juhtkonna liikmetele 2013.a. arvestatud.

Lisa 18 Selgitused eelarve täitmise aruande kohta

1) Selgitused esialgse eelarve ja lõpliku eelarve oluliste vahede kohta:

Esialgse eelarvega planeeriti füüsilise isiku tulumaksu laekumist liiga vähe. Lõpliku eelarve ja esialgse eelarve vahe 25 357 eurot.

Maamaksu planeeriti lõpliku eelarvega 3000 eurot rohkem.

Toetusfond suurenes esialgsega võrreldes 2648 euro võrra.

Põhivara soetuseks saadi Siseministeriumilt sihtfinantseerimise toetust 4000 eurot.

Kulude osas on suuremad muutused esialgse eelarvega võrreldes teede heakord suurenes 10000 euro võrra ja noortekeskuse ürituste kulu suurenes 4 218 euro võrra.

Finantseerimistegevus suurenes laenu tagasimaksete osas 6500 euro võrra.

2) Selgitused lõpliku eelarve ja eelarve täitmise oluliste vahede kohta:

Füüsilise isiku tulumaksu laekumine oli planeeritud liiga väikeseks (lõpliku eelarvega võrreldes oli tegelik laekumine 107%).

Maamaksu tegelik laekumine eelarvega võrreldes suurem 4770 eurot, ehk 7%.

Kaupade ja teenuste müügist laekumine suurem 15%.

RESERVEFONDI KASUTAMISE ARUANNE

2013 aastal eraldati reservfondist 21 282 eurot.

teg.ala	artikkel	hallatav asutus	tegevuse sisu	eraldatud ja kulutatud
04730	55	Turism	„Central Baltic Cycling” projekti toetamine	250
03200	15	Päästeamet	Tuletõrjeauto soetamine	4 000
06605	45	Kommunaal	Hajaaastuse eraldisteks	3 000
09110	15	Lasteaed	Lasteaia rühma renoveerimiseks	2 570
08209	55	Seltsitegevus	Piiri Magasiada elekter	1 700
01112	55	Vald	Laenuhanke läbiviimiseks	1 195
04360	55	Katlamaja	Veoauto remondikuludeks	510
08209	45	Seltsitegevus	Neidudekoor Leelo toetus	60
04360	55	Katlamaja	Hakke ettekandekraabi remont	1 127
01112	55	Vald	Valda tutvustava filmi”Muhu Triloogia” toetus	600

06300	45	Vesi	Põhivara soetamiseks hajaasustuse veeprogrammist	708
04360	55	Katlamaja	Soojamajanduse majandamiskuludeks	2 262
03200	55	Päästeamet	Tuletõrjeautode remont	1 500
09212	55	Põhikool	Põhikooli majandamiskuludeks	1 100
08109	55	Vaba aja spordiüritused	Spordihalli ronimisredelite paigaldus	700
			<i>kokku:</i>	<i>21 282</i>

MAJANDUSAASTA ARUANDE ALLKIRI

Majandusaasta aruande on koostanud Muhu Vallavalitsus.

Aruande juurde kuulub sõltumatu vandeaudiitori aruanne ning

Muhu Vallavalitsuse otsus aruande heakskiitmise kohta.

Raido Liitmäe   vallavanem   27.mai.2014.a. ....

SÕLTUMATU VANDEAUDIITORI ARUANNE

VALLAVALITSUSE OTSUS ARUANDE HEAKSKIITMISE KOHTA